ſanctoꝝ alioꝝ eccīis altaribꝰ
e reliquijs ⁊ ſilibꝫ. ¶ Quo ad .ij.
Cur venerāde ſint reliquie ſan
ctoꝝ. ſꝫ. ſcōꝫ damaſ. ī hyſtoia
barlaam vbi recitatur de pro
ceſſione ſanctoꝝ patꝝ portā
tium reliquias ꝙ quadruplici
de cauſa. Primo ut ex veneacō
ne eoꝝ auxiliū ſentiamꝰ. Se
cūdo ut exempla eoꝝ quoꝝ
ſūt hic imitemur. Tercō ut re
quiē patrie vbi aīe eoꝝ ſunt
ſperemꝰ. Quarto ut nos ī pul
uerem redigendos memorem
f ¶ Quo ad .ij. ſcōm thōꝫ. vbi
ſup̄. Ad orientem adoramꝰ ⁊
altaria cōſtruūtur quintupli
ci de cauſa. Primo ī ſignū ꝙ a
criſto eſt nrā illumīacio qui ē
lux mūdi ſicut ſol eſt ab orien
te. Secūdo ꝙ oriēs eſt nobi
lior pars orbis ī ſignum nos
ibi vertimꝰ ꝙ credamꝰ omnia
nob a deo oferri ⁊ nobiliora
ut ḡtuita immediate. Tertio
ſicut motus īcipit ab oriēte p
angelū. ita omnis nrā actio a
deo. Quarto ꝙ paradiſus eſt
ibi a quo cecidimꝰ ideo memo
remur ut in celi paradiſū intre
mus. Quinto ꝙ ab oriēte ad
iudicium veniet xp̄s.

¶ Capitulū. ix.

a Octauo phibetur hic
omnis ſupſticō diui
nacō ⁊ ſilia in quibꝫ
illud qđ a ſolo deo vel a ſāctꝭ
expectare debemꝰ a creaturis
illicite requimus nō īmq̄t ado
rabis ea neqꝫ coles. Circ̄ hanc
materiam videndū. Primo de
ſpēbus ſuperſticōnū. Secūdo
de grauitate huius pcc̄i. Ter
cō de remedijs licitis ⁊ illicitꝭ
¶ Quo ad primū ſcōꝫ yſiderū b
.viij. ethiaꝝ. ⁊ ſcōm thō. .ij. .ij.
.q. lxxxxij. Et certe ſūt capita
les .xiiij. ſpeties. Prima ē phito
nū hoim vicꝫ ī q̄bus demō loq̄
tur. Ad quam reduci vidētur
putātes ſe localit̄ ad herodia
nā trāduci Itē quedā mulieres
ī quatuor tēporibꝰ extaſim p
demonem patiētes. Secūda
eſt ſomnia hentium ⁊ decepto
rie ibi iudicātium. Tertia ma
thematicorum q̄ ſcōm natiuitates
hoim ⁊ ſcōm influxus celeſtiū
iudicāt diffinitiue de volunta
rijs hūanis. nā mathematici
iudicant ſcōm cōſtellationes
Quarta ſortilegiorum Quinta
ariologꝝ id eſt in aris ydoloꝝ
rīſa dantes. Similit̄ geomā
tici in terreſtribꝰ iudicātes ut
in inſpectōe vnguis calibis po
liti ſpatula manu ⁊ in ſimilibꝫ
futura vel ſecreta predicentes
Sexta auguria practicātium
auditu ſcilicꝫ ī cantu ⁊ volatu
⁊ motu auiū iudicātiū. Sep
tīa carminatoꝝ p verba ⁊ exor
ciſtaꝝ demones ⁊ illicite ſerpē
tes adiurantes. Octaua ſit per

remedia ſupſticioſa alia ꝑ ſa
nitatibus vel alijs exercendis
ut in ligaturis verbis incordia
tis vel inuſitatis caracteribus
⁊ huiuſmōi· Nona auruſpiciū
id eſt horarum ⁊ dierum vani
inſpectatores Decia nigromā
ticorū id eſt mortuos ſuſcitan
ciū ut pmo regū·xxviij· Et ho
die ex dubio fidei morituros
ad redeūdum inuitātium· Vn
decima tranſformācium ſe vel
alia in ſimilitudines animaliū
ut ī lupos ⁊ beſtias alias· Duo
decima fortunaȝ inculpantiū
aut eufortunium · Tercia deci
ma artem illicitā addiſcētium
ut diuinacōnes· artem notori
am ⁊ ſi que ſunt ſimiles· Quā
tadecima maleficorum qui in
tuntur immutare corpora a ſa
nitate certa generacionem im
pedire· animum in amoreȝ vel
odium cōcitare et hijs ſimilia

c Quo ad ſecūdum de graui
tate huiꝰ peccati nōndum hoc
Primo prohibitum eſt in ſac
ſcriptura multiplici pena eciaȝ
ſb pena mortis anime ⁊ corpo
ris· Vnde leuitici·xix· Anima
que declinauerit ad magos et
ad ariolos ⁊ fornicata fuerit
in eis·ponam faciem meam cō
tra eam ⁊ interficiā eam de me
dio populi mei· Item ibidem
·xx· Vir ſiue mulier in quibuſ
phitonicus· vel diuinus ſpiritꝰ
fuerit moriatur lapidibus ob
ruēt eos ſanguis eorum ſit ſu
per eos· vnde ꝓpter hoc pecca
tum ochozias infirmꝰ mortu
us eſt quarti regū primo· Et
ſaul primo palip·x· Item ſcdȝ
canones · Si diuinatorum et
maleficorum peccatū occultū
ſit imponitur penitēcia·xl·dierū
Extra eodem capitulo primo
Si notoriū eukariſtia nega
tur de cōſecracōne diſtinctiōe
·ij·pro dilectione· Si ſit cleri
cus deponēdus eſt·⁊ in mōſte
rio detrudēdus· Si laycus ex
cōmunicandus·xxvi·q·v· nō
oportet· Tales eciam infameſ
ſunt·⁊ qui ad eos concurrunt
vnde nec ad accuſaciōeȝ debēt
admitti·ij·queſtiōe·viij· Quiſ
quis nec Item tales ſcdȝ legeſ
debēt plecti pena capitis Et ſi
accedant ad domum alterius
debent cremari et bona eorum
omnia debent publicari· codi
ce de maleficis·l·nemo·l·culpa
⁊·l·nulla · Contra omnes di
uinatores et maleficos iura ci
uilia ſeuiſſima ſunt· vnde libro
·ix· codice rubrica de maleficis
⁊ mathematicis ⁊ ceteris ſimi
libus ut dicit Azon in ſūma· di
uinātes circa ſomnia vel i gar
ritu auiū ⁊ in ſilib; talib; nō p
mittitur ad limē alteriꝰ accede
re alioquī cōcremātur nec ali
q̄s dȝ eos ſuſcipere vel cōſulere

Alioquin deportur in inſulā
⁊ oīa bona publicantur. Qui
aūt arte magica vite innocen
tum inſidiātur aīos mulierū
ad libidinem flectunt. ⁊ hij be
ſtijs obiciuntur ut. l. multi. Itē
nemī permittitur diuinare alio
quī ſupplicio capitis feret gla
dio vltore proſtratus ut in ſu
pra dictis legib⁹ patꝫ. Itē btūſ
aug⁹. dic. ⁊ hētur. xxvi. q. vij.
nō obſuabitis. vbi enumeātis
multis ſuꝑſticiōibus ſic cōclu
dit. Qui has ⁊ quaſcūqꝫ diui
nacōnes aut fata aut auguria
obſeruat. aut attēdit. aut con
ſentit obſeruātibus. aut talibꝫ
credit. aut ad domū eorum va
dit. aut in ſuā domū introdu
cit. aut interrogat. Sciat ſe fi
dem criſtianam ⁊ baptiſmum
ꝓuaricaſſe ⁊ paganū ⁊ apoſta
tam ⁊ dei inimicū. iram dei gra
uiter īeternū īcurrere niſi ecci
aſtica penitētia emēdatus deo
b recōciliet̄. ¶ Sed dubitatur
an ſemꝑ ſit pccm̄ mortale talibꝫ
eſſe implicatū ſꝫ. ſcōꝫ quoſdā
qꝛ actū diuinacionis ⁊ hmōi po
teſt q̄s tripliciter exercere. Pri
mo ſic qꝛ credat ꝑ illū actum
realiter aſſeq̄ qđ itendit puta
alicuius amorem vel furti reue
lacōem. vel futuri euentus pre
cognicōem de cōtingētibꝫ. Cer
tū ē qꝛ q̄ talia credit cōſeq̄ poſ
ſe ꝑ actū illū oportꝫ qꝛ credat
in illo actu aliq̄d exiſtere diui
ni numīs. que aut a deo ſolo ex
pectare debemus. aut que ſoli
deo cōueniūt. ut immutare vo
lūtatem aut cōtingencia futu
ra certitudīnaliter ꝑdicere. Et
tūc talis fidem abnegat ut in
auctoritate aug⁹. immediate
tactū ē. Et ſic de grauiſſimis pec
catis mortalibus vnum eſt. qꝛ fi
dem tollit debitam. Secundo
mō ſic fieri pōt qꝛ licet aliquis
nō credat ꝑ actū illū realiter
aſſequi quod intēdit tn̄ vult
curioſe expiriri vtꝝ aliquid effi
cacie ſit in tali actu vel non. Et
hoc iterꝫ ē pccm̄ mortale minus
ꝓmo. Racō eſt qꝛ talis eſt du
bius ⁊ fluctuās in fide poſtq̄
cōtra veritatē ⁊ firmitatē fidei
ꝓponit expiriri talia que ſcit vel
ſcire deberet ꝑ fidē catholicā
eē reprobata. Tercō mō ſi ex
ſola leuitate vł ſimplicitate hec
exerceat nihil tn̄ ī hoc credens
eē virtutis ⁊ efficatie nec etiaꝫ
expiriri intendit an in hoc aliq̄
efficatia exiſtat ſed ſolum leui
tate ⁊ ſimplicitate hoc fac̄. Et
hoc vidꝛ quibuſdā eē veniale
pccm̄ maxime apud laycos ⁊
ydiotas. Sed q̄tum ad cleri
cos qui tenētur hoc ſcire iure
prohibitū. ſemꝑ ē mortale pec
catū. Quia excōmunicādi ſūt
ſcđm iura. Excōmunicacō autē
a iure ſolū ꝓ mortali infligitur

e ¶ Quo ad .iij. dubitatur q̄ ſūt
remedia licita homini pro ad
epcōe bonorum quorumcūq;
et p euitādis malis q̄buſcūq;
ſr. quiq;. Prio faciat hō id qđ
pōt ex ꝓpria induſtria. ex ꝓpria
potētia ⁊ viriū ſuarum exerci
tacōe. Vñ apłus .ij. cor. ix. dubz
dicens. Habūdetis in oē op⁹
bonū. Secundo homo recurſū
habeat ꝓ conſilio ad alios ho
mines qui ſint in hoc prudētio
res et ſup hoc imploret auxiliū
potētioris ut cum perito in arte
medicandi ſi eſt infirmitas na
turalis. Ideo eccī .xxxviij. Ho
nora medicū ꝓpter neceſſitatē
eteni eum creauit altiſſim⁹ ⁊c.
A deo eni ē oīs medela. Tercō
ſe cōmēdet p̄cibus iuſtorū hu
ius vie. vñ eccī .xxxvij. Cum vi
ro ſācto aſſidu⁹ eſto quecūq;
agnoueris obſeruātem timorē
dei cui⁹ aīa eſt ſcđz aīam tuam
Quarto deuote inuocet ſāctos
patrie de quo iob .v. dr. Voca
ſi eſt q̄ tibi reſpondeat ⁊ ad ali
quem ſāctoꝝ conūtere. Quito
ad deū immediate ꝓ adiutorio
recurrat humiliter. Sicut in ve
teri teſtamēto ſācta virgo ſacꝰ
fecit Tobie .iij. que ait Hoc ꝓ
certo habet oīs qui colit te qꝛ
vita ei⁹ ſi in probacōe fuerit co
ronabitur. Si autē in tribula
cōe fuerit liberabitur. et ſi in cor
repcōe fuerit ad miſericordiā
tuam peruenire licebit. Et ioſa
phat rex iuda in tribulacōne
inimicoꝝ exiſtēs .ij. palip. xx.
ait. Cū ignorem⁹ quid agere
debeamus hoc ſolum habemuſ
reſidui ut oculos nr̄os diriga
mus ad te. Et ſi intētū non adi
piſcitur quis ꝑ primā viā. ad
dat ſecūdā et ſic ſi oportet ter
tiam vſq; ad vltimā. Vñ ſi per
ſeuerauerit et ſi ad ſalutem eſt
vtiq; exaudietur. aut in ꝓpria
petiti forꝰ aut i equalēti. Exēpli
gratia. Si vis carere vicō. aut
occaſione eius. aut habere vir
tutes. deuocōem. et huiuſmōi
ſpūalia bō. Siue habere tēpo
ralia vel carere malis hui⁹ vite
aliq̄bus. p̄mo primum arripe
Secundo ad de ſecūdum ⁊ ſic
oñter. Hz alia remedia que
rere ſuperſticōſa illicitum eſt
Sūt aūt tria quibz nō prohi
bemꝰ vti in remediū. Primo her
bis. lapidibz et ſilibz q̄ natura
lē habēt virtutē. de q̄ racō ſcđz
natuāles et medicos rddi pōt
vñ btūs Jer. di. ⁊ ponitur .xxvi.
.q. vij. Demoniū ſuſtinēti licet
petrās et herbas hr̄e ſine incāta
cōe. Itē verbꝭ ſacris q̄ alicuius
autoritatis ſūt et alijs ſacris re
bus. vnde ſi aliquis colligat
herbam medicinalem cum ſim
bolo diuino vel oracōe dñica
vel ſcribat in carta ſimbolum
vel dominicā oracōem ⁊ ponat

ſup aliquē īfirmū ut ſici iſtu
tm̄ de⁹ creator omnium bono
retur nō reprobatur dummō
nulla alia ſuperſticio admiſce
atur ut habet̄ in cōſilio marti
ni pape .xxvi. q. v. non liceat.
Tercio ieiunijs oracōib⁹ ele
moſinis ⁊ alijs opibus q̄ ſunt
de genere bonoꝝ que certum
f eſt placere deo. ¶ Sed dubi
tatur vnde maleſitia efficatiā
habeāt ſꝫ. ex quīqꝫ. primo ex
parua cōfidencia quam hoīeſ
habēt in deū ideo pmittit eos
a demonib⁹ impediri ſcḋꝫ illō
ps. Quō in me ſperauit liberabo
eū ſcꝫ iuſtum. Et per argumen
tū a ɔtrario ſenſu q̄ non ſperāt
in deum. demonis ptāti relin
quūtur. Secūdo ex errore q̄
in hominibus eſt cui⁹ pena fre
quēter ē effectus maleficij ſm
illud rō. i. Cum cognouiſſent
deū non ſic deū gloⁱficauerūt. ⁊c̄
⁊ obſcuratum eſt inſipiēs cor
eoꝝ. Tercio ut fides ꝓbetur
bonoꝝ ſcḋꝫ aug⁹. qḋ probat
p illud deu. xiij. Si ſurrexerit
in medio tui ꝓpħa. aut q̄ ſom
niū ſe vidiſſe dicat. ⁊ predixe
rit ſignū. aut portētum ⁊ eue
nerit qḋ locutus eſt. ⁊ dixerit
tibi eamus ⁊ ſequamꝰ deos ali
enos quos ignoras ⁊ ſuiam⁹
eis. non audias verba ꝓpħe il
lius aut ſomniatoris. Quia tēp
tat vos domin⁹ deus ut palā

fiat an diligatis eum an non
Quarto propter pactū expſſum
vel tacitum cū demoib⁹ initū
⁊ ſocietatē qualiter fit in omni
ſupſticōe ut dicit aug⁹. de do
ctrina xpiana li. ij. q̄ ſocietas
oīm vbi ibi dicit penitus fugiē
da eſt criſtiano. Quīto ex deſi
derio dyaboli q̄ conatur cōti
nue decipere nos. i. pe. v. aduer
ſari⁹ veſter dyabol⁹ tanq̄ꝫ leo
rugiens circuit querēs quem
deuoret cui reſiſtite fortes in fi
de. ¶ Dubitat̄ iterū quib⁹ ex g
cauſis demones ſciāt futura in
terdū ⁊ vnde tā miros effect⁹
pñt cū deus permittit efficere
ſꝫ. ſcḋm aug⁹. li. de natura de
monū. aſſignādo ſīnaliter. vij.
cāas non ꝙ futura contīgencia
ſciāt ſed cōiecturāt probabili
ter. Prima. qꝛ vigent ſbtilita
te naturali plus q̄ꝫ hoīes. Se
cūda. plura ſciūt q̄ꝫ nos ꝓpter
experiēciam tēporum. Tercia
propter celeritatē motus de
mon multa futurā p̄dicere pōt
q̄ hoīem latēt. Quarta. nā poten
tia cum deus permittit poſſunt
morbos immittere ⁊ hos pre
dicere. Quīta. p ſigna futura
pñt p̄dicere ſubtilius q̄ꝫ medi
cus videdo pulſum ⁊ vrinam
nā ſicut medicus videt p ſig
na aliq̄d in infirmo qḋ homo
ſimplex non vidꝫ. ita demon
qḋ null⁹ hō naturaliter videt

Sexta ex signis que pcedūt
ab aīo hoīs cōiecturāt ea que
sunt vel erūt in aīa astutꝰ pru
denti viro· Sciūt enim qui in
stinctus eoꝝ sunt visibiliter se
cuturi · Septīa acta ꝓphetaꝝ
ꝛ scripta nosciūt ex quibus fu
tura ꝑdicere pnt· Et hec tāgū
tur·xxvi·q·iiij· Sciendum·

¶ Capitulū·x·

Quo ad primū modū
a nondum ꝙ prout ha
betᷣ ·xxvi·q·v·Epi ex
concilio acquireñ · Tales pso
ne nō trāsferūtur a demone lo
calitᷣ ad loca in quibꝫ se dicūt
fuisse Sꝫ ipē sathanas cū mē
tem cuiusqꝫ mulieris ceperit ꝛ
hāc ꝑ infidelitatem sibi subiu
gauerit illico trāsfoᷣt se in diū
sarū formaꝝ spēs ꝛ mētē quā
captiuam tenet in somnis delu
dēs·modo ꝑ leta·mō ꝑ tristia
ymaginarie solū deducit non
veācitᷣ· Et cum sola aīa hoc pa
ciatur infidelis·hec nō in aīo ſꝫ
in corpe euenire opiatur· Exē
plum refertur de vetula quam
cū dūtere non poſſꝫ frater pre
dicator ad hāc ex odicto venit
frater qñ in cubella se trāsiturā
dixit versus dñam herodiadē
vel venerē·nā protunc vetula
sine motu sōli dormire cepit·
ꝛ cum se iā sōniarꝫ versus hero
diadem vehi ꝛ manus leta ꝑ
icert· versū est ex motu vas ꝛ
vetulam cū cōfusione ad terrā
proiecit· Eadem de causa ficta
sunt interdū ꝛ ymaginaīa so
lum Quādo quedā in quatuor
temporibus se in raptu dicunt
videre aīas purgatorij ꝛ pluā
alia fantasmata· Nec mouere
debet ꝙ quarūdam vetularū
pedes protunc adusti non sen
tiūt ignem ꝙ demō fantasma
ta in ymaginacōe mulieris tū
to intēdere potest ut anima ex
tra nihil sentiat· Exemplum de
habētibus morbum caducum
qui etiam adustionem nō sen
tiūt in infirmitate sua·quia aī
ma in interioribus passionibꝫ
vel doloribus pressa: extra nō
sentit ignem· Item naturāliter
quidē spealiter mulieres que
dam faciliter ex ymaginacōni
bus possunt rapi ad intra adeo
ut non sentiant exteriora ut po
nit exemplū augꝰ·xiiij·de ciui
tate dei de quodam rustituto
noīe qui ad modicum alicuiꝰ
gemitū se ad interiora cōuerte
re poterat ut nec voces·nec pū
cturas·nec vellicantes sentirꝫ·
ymo tanqꝫ in defuncto nullꝰ
anhelitus sentiebatur· ¶ Quo b
ad·ij·de somniis notādum ꝙ
raro aliqs debet tenere de som
niis ꝛ iudicare· Interdum ta
men potest ꝛ de aliquibꝫ debet
ꝑmū ptꝫ ꝙ cause somnioꝝ sunt